I

(Rezoluții, recomandări și avize)

REZOLUȚII

COMITETUL REGIUNILOR

A 153-A SESIUNE PLENARĂ A COR, 8.2.2023 - 9.2.2023

Rezoluția Comitetului European al Regiunilor pe tema „Răspunsul orașelor și regiunilor la criza energetică: către o veritabilă uniune energetică europeană”

(2023/C 157/01)

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR (CoR),

— având în vedere Planul REPowerEU al Comisiei Europene din 18 mai 2022 ([1]);

— având în vedere Regulamentul (UE) 2022/1032 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 iunie 2022 de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1938 și (CE) nr. 715/2009 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor ([2]);

— având în vedere Regulamentul (UE) 2022/1369 al Consiliului din 5 august 2022 privind măsuri coordonate de reducere a cererii de gaze ([3]);

— având în vedere propunerea de regulament al Consiliului privind o intervenție de urgență pentru abordarea problemei prețurilor ridicate la energie ([4]);

— având în vedere propunerea de regulament al Consiliului privind consolidarea solidarității printr-o mai bună coordonare a achizițiilor de gaze, prin schimburi transfrontaliere de gaze și prin indici de referință ai prețurilor fiabili ([5]);

— având în vedere concluziile adoptate de Consiliul European la 15 decembrie 2022 ([6]);

— având în vedere Regulamentul (UE) 2022/2578 al Consiliului din 22 decembrie 2022 de instituire a unui mecanism de corecție a pieței pentru a proteja cetățenii Uniunii și economia împotriva prețurilor excesiv de mari ([7]);

— având în vedere Regulamentul (UE) 2022/2577 al Consiliului din 22 decembrie 2022 de stabilire a unui cadru pentru accelerarea implementării energiei din surse regenerabile ([8]);

— având în vedere Rezoluția Parlamentului European din 5 octombrie 2022 privind răspunsul UE la creșterea prețurilor la energie în Europa ([9]);

([1]) COM(2022) 230 final.
([2]) JO L 173, 30.6.2022, p. 17.
([3]) JO L 206, 8.8.2022, p. 1.
([4]) COM(2022) 473 final.
([5]) COM(2022) 549 final.
([6]) https://www.consilium.europa.eu/media/60872/2022-12-15-euco-conclusions-en.pdf
([7]) JO L 335, 29.12.2022, p. 45.
([8]) JO L 335, 29.12.2022, p. 36.
([9]) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0347_EN.html

Orașele și regiunile din UE – protagoniști în contextul crizei energetice

1. subliniază responsabilitățile juridice și rolul jucat de cei 1,2 milioane de lideri locali și regionali ai celor 90 000 de localități, 900 de orașe și 280 de regiuni în abordarea crizei energetice prin oferirea de ajutor economic și social gospodăriilor vulnerabile și întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri). În pofida creșterii vertiginoase a prețurilor la energie și a inflației ridicate, autoritățile locale și regionale (ALR) au continuat să furnizeze servicii esențiale și au luat măsuri pentru a garanta economisirea energiei și continuitatea activităților în domeniul energiei, elaborând totodată planuri de urgență menite să consolideze reziliența energetică;

2. recunoaște eforturile fără precedent depuse de Comisia Europeană și de Parlamentul European pentru a institui măsuri urgente; constată, însă, că inițiativele actuale nu oferă autorităților locale și regionale sprijinul imediat necesar;

3. invită Președinția suedeză să continue eforturile exemplare ale Președinției cehe și să accelereze adoptarea restului propunerilor legislative din pachetul „Pregătiți pentru 55” și să se asigure că legislația UE este adecvată scopului de a aborda criza energetică, ținând seama de avizele relevante ale CoR ([10]);

4. subliniază că numeroase orașe și regiuni au adoptat obiective mai ambițioase decât cele stabilite de guvernele naționale în planurile lor naționale privind energia și clima (PNEC); solicită statelor membre să implice în mod activ autoritățile locale și regionale în revizuirea și actualizarea PNEC în 2023, în conformitate cu articolul 11 din Regulamentul privind guvernanța ([11]);

5. solicită ca diferitele inițiative ale UE în domeniul energiei și al climei ([12]) să fie mai bine armonizate și simplificate, și să ofere autorităților locale și regionale sprijinul financiar și tehnic necesar;

Accelerarea tranziției către o energie curată în orașe și regiuni în vederea unei veritabile uniuni energetice europene

6. își exprimă profunda îngrijorare legată de faptul că, în urma COP27 la CCONUSC, nu s-a stabilit ca obiectiv creșterea și accelerarea reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră la nivel mondial, și nici nu s-a lansat un apel la reducerea treptată a tuturor combustibililor fosili. Subliniază că, deși este important să se accelereze tranziția către o energie curată și să se pună capăt dependenței noastre de combustibilii fosili, sursele de energie cu emisii scăzute de dioxid de carbon contribuie în continuare la furnizarea de energie stabilă și la prețuri accesibile, în conformitate cu mixul energetic propriu fiecărui stat membru;

7. solicită crearea unei veritabile uniuni energetice europene, cu o piață pe deplin integrată și bine interconectată în întreaga UE și cu un sistem de guvernanță funcțional în centrul său. O integrare deplină presupune ca statele membre să își asume responsabilitatea pentru garantarea unei aprovizionări cu energie suficiente și stabile, pentru a evita ca blocajele de producție și prețurile ridicate să afecteze și alte state membre;

8. reiterează importanța capitală a principiului „eficiența energetică înainte de toate” și salută eforturile depuse pentru promovarea măsurilor de economisire a energiei la toate nivelurile, în întreaga UE. Subliniază că, deși unele state membre nu au adoptat încă nicio măsură de reducere a consumului de gaze și de energie electrică în gospodării, întreprinderi sau organisme publice ([13]), numeroase orașe din întreaga UE s-au alăturat campaniei orașelor de economisire a energiei (*Cities Energy Saving Sprint*), introducând măsuri de economisire a energiei în ceea ce privește, printre altele, încălzirea, iluminatul și mobilitatea, și lansând inițiative de sensibilizare pe această temă;

9. consideră că aceste măsuri nu trebuie să se limiteze la criza actuală și invită Comisia Europeană să prezinte o propunere privind autonomia energetică, menită să raționalizeze economiile de energie în toate domeniile de intervenție ale politicilor; solicită promovarea și recompensarea adecvată a schimbărilor semnificative de comportament;

([10]) A se vedea avizele CoR privind revizuirea Directivei privind eficiența energetică, a Directivei privind energia din surse regenerabile și a Directivei privind performanța energetică a clădirilor și privind cadrul UE pentru decarbonizarea piețelor gazelor.

([11]) Articolul 11 din Regulamentul privind guvernanța prevede că statele membre înființează un dialog pe mai multe niveluri pe tema energiei și a climei, în cadrul căruia autoritățile locale și alte părți interesate vizate pot participa și discuta îndeplinirea obiectivului Uniunii privind neutralitatea climatică prevăzut la articolul 2 din regulament.

([12]) Cum ar fi Convenția primarilor pentru climă și energie, misiunile europene „Orașe inteligente și neutre din punctul de vedere al impactului asupra climei” și „Adaptarea la schimbările climatice”, Pactul climatic european, inițiativa „Energie curată pentru insulele din UE” și altele.

([13]) Saving-Energy-for Europe-Ex.Summary.pdf (eeb.org)

10. își reiterează apelul adresat Comisiei Europene și statelor membre de a sprijini crearea de ghișee unice la nivel regional și local pentru a accelera investițiile în construcții eficiente din punct de vedere energetic, în renovarea energetică a clădirilor și în proiecte de economisire a energiei, ținând seama de principiile noului Bauhaus european. Invită statele membre să aloce fonduri din cadrul planului REPowerEU în acest scop și să le pună în aplicare în cooperare cu Banca Europeană de Investiții;

11. salută acordul privind accelerarea procedurilor de autorizare pentru proiectele din domeniul energiei din surse regenerabile, și invită statele membre să colaboreze pe deplin cu autoritățile locale și regionale și cu comunitățile locale pentru a asigura protecția mediului și a promova acceptarea socială. Ia act de necesitatea urgentă de a pune în aplicare proceduri administrative rapide pentru instalarea energiei din surse regenerabile în locuințele rurale și de a elimina obstacolele birocratice din calea acesteia. Subliniază că zonele rurale dispun de un potențial considerabil pentru producția de energie din surse regenerabile, inclusiv prin utilizarea durabilă a biomasei forestiere ca energie din surse regenerabile, și pot avea de câștigat de pe urma unei conectivități sporite la rețea și a unor noi oportunități de ocupare a forței de muncă, în special în rândul tinerilor și al femeilor;

12. salută acordul privind interzicerea motoarelor cu ardere internă pe bază de combustibili fosili pentru autoturismele și camionetele noi începând cu 2035. Subliniază necesitatea unor combustibili alternativi, accesibili și la prețuri abordabile, precum și a unor stații de realimentare și reîncărcare corespunzătoare în toate regiunile din UE. Scoate în evidență solicitarea Alianței regiunilor producătoare de autovehicule din cadrul CoR în ceea ce privește un mecanism de tranziție justă pentru a sprijini structura socioeconomică a regiunilor caracterizate de o prezență puternică a industriei autovehiculelor și a industriei de componente pentru autovehicule;

13. îndeamnă Comisia Europeană și statele membre să faciliteze dezvoltarea de infrastructuri internaționale și interregionale pentru transportul energiei electrice, care să permită distribuirea energiei electrice produse pornind de la diversele resurse regenerabile concentrate în diferite regiuni, în funcție de clima și caracteristicile acestora. Atunci când energia electrică disponibilă în zone îndepărtate poate fi transportată dintr-o zonă în alta, se reduc intervalele de indisponibilitate și se înlesnește gestionarea sistemelor de energie electrică, deschizându-se calea pentru producerea de energie electrică din surse regenerabile în proporție de 100 %;

14. reamintește necesitatea urgentă de a dezvolta și de a decarboniza mobilitatea urbană și rurală și solicită măsuri ferme de promovare a unor infrastructuri sigure și a realocării spațiului public în zonele urbane; subliniază că regiunile și orașele au nevoie de un cadru flexibil, în special în ceea ce privește revizuirea orientărilor privind obligațiile de serviciu public;

15. în acest context, invită Comisia Europeană să lanseze un proiect-pilot de achiziții publice comune pentru a furniza autobuze pe bază de hidrogen pentru mai multe orașe din UE și zonele limitrofe ale acestora, proiect care să fie extins într-o a doua etapă la alte orașe și regiuni din întreaga UE;

16. subliniază că, deseori, soluțiile în materie de energie curată sunt încă costisitoare și că procedurile de investiții pentru proiectele din acest domeniu necesită adesea mult timp și implică numeroase demersuri birocratice. Solicită să se formuleze propuneri mai ambițioase pentru ca soluțiile în materie de energie regenerabilă să devină cele mai simple și mai ieftine opțiuni de pe piață și, ca atare, accesibile inclusiv gospodăriilor cu venituri mici;

17. invită Comisia Europeană și statele membre să aloce o parte din fondurile planului REPowerEU dezvoltării de instrumente de sprijin după modelul mecanismului pentru orașele europene (*European City Facility* – EUCF) ([14]), cu scopul de a oferi acces direct la fonduri autorităților locale și regionale – în special celor de dimensiuni mici și mijlocii și celor care se confruntă cu obstacole structurale în tranziția lor energetică – pentru elaborarea de planuri de investiții viabile pe piață, și de a sprijini construirea și renovarea eficiente din punct de vedere energetic a locuințelor, în special în zonele rurale. De asemenea, solicită acordarea unor granturi generoase gospodăriilor vulnerabile care nu-și pot acoperi costurile inițiale;

18. avertizează cu privire la eventualele noi propuneri de transfer de resurse din fondurile ESI către Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) pentru a finanța planul REPowerEU, și se opune oricărei încercări de a sustrage resurse regiunilor, deoarece acest lucru contravine principiilor UE, în special principiului subsidiarității active, și acordurilor în vigoare privind gestiunea partajată;

19. solicită ca autoritățile locale și regionale să fie implicate în elaborarea noilor capitole privind REPowerEU ale planurilor Mecanismului de redresare și reziliență, pentru a se garanta că aceste noi capitole finanțează proiecte strategice elaborate de autoritățile locale și regionale și împreună cu acestea, precum și noi infrastructuri transfrontaliere;

20. recunoaște că măsurile de solidaritate energetică au avut imediat un prim impact pozitiv asupra prețurilor la energie, și se declară în favoarea consolidării Platformei UE de achiziționare de energie;

([14]) EUCF – Home (eucityfacility.eu)

21. așteaptă cu interes revizuirea directivei privind organizarea pieței energiei electrice și se așteaptă ca aceasta să conțină măsuri de reducere a corelării prețurilor la gaze și la energie electrică la un nivel proporțional cu ponderea acestui combustibil în producția finală de energie electrică;

22. invită Comisia Europeană să recunoască dreptul comunităților energetice, al prosumatorilor și al autorităților locale de a se implica în furnizarea locală de energie electrică din surse regenerabile fără a deveni furnizori cu amănuntul pe deplin reglementați, și să garanteze acestor operatori neprofesioniști de pe piață drepturi egale de acces la rețea;

23. subliniază că orice acțiune pe termen scurt, cum ar fi creșterea importurilor de GNL, trebuie să fie temporară și nu ar trebui să creeze noi situații de dependență de furnizori. Subliniază că investițiile în infrastructură ar trebui să fie „pregătite pentru gaze verzi", în perspectiva obținerii neutralității climatice cu ajutorul hidrogenului din surse regenerabile și a altor combustibili din surse regenerabile;

24. își reiterează apelul adresat Comisiei Europene și colegiuitorilor de a crește, în cadrul viitoarei revizuiri a cadrului financiar multianual, investițiile în cercetare și inovare, inclusiv în soluții neutre din punct de vedere climatic – cum ar fi misiunile europene „Orașe inteligente și neutre din punctul de vedere al impactului asupra climei" și „Adaptarea la schimbările climatice" și parteneriatele pentru inovare regională –, și de a dezvolta noi linii de finanțare pentru a înlesni crearea de consorții public-privat pentru clădiri și soluțiile neutre din punct de vedere climatic la nivel de cartier, în conformitate cu principiile noului Bauhaus european;

25. subliniază că actuala criză energetică reprezintă, de asemenea, o oportunitate de a crește în mod semnificativ electrificarea și producția de hidrogen din surse regenerabile, precum și de a sprijini în continuare dezvoltarea de tehnologii inovatoare cum ar fi captarea, utilizarea și stocarea dioxidului de carbon (*Carbon Capture, Usage and Storage* – CUSC), ca soluții ecologice pentru decarbonizarea economiei noastre; solicită Comisiei Europene să sprijine investițiile autorităților locale și regionale în infrastructuri pentru hidrogen din surse regenerabile prin intermediul viitoarei Bănci Europene pentru Hidrogen, valorificând cele mai bune practici existente la nivel regional și local și promovând difuzarea acestora în întreaga UE;

26. subliniază că investițiile în dezvoltarea de competențe și în perfecționarea personalului autorităților locale și regionale sunt esențiale pentru a accelera tranziția verde și cea digitală; solicită Comisiei Europene și statelor membre să lanseze o inițiativă specifică în acest domeniu în cadrul Anului european al competențelor 2023;

Combaterea sărăciei energetice și în materie de mobilitate fără a lăsa în urmă nicio regiune, niciun oraș și niciun cetățean

27. regretă impactul social al crizei energetice și al celei alimentare asupra cetățenilor și IMM-urilor. Solicită tuturor statelor membre să stabilească un obiectiv clar de reducere a sărăciei energetice în planurile lor naționale privind energia și clima. Invită statele membre să elaboreze măsuri integrate în cadrul politicilor energetice și sociale pentru a combate sărăcia energetică și a o eradica, bazându-se, de asemenea, pe experiența acumulată cu Observatorul sărăciei energetice al UE și cu Platforma de consiliere privind sărăcia energetică;

28. invită Comisia Europeană și colegiuitorii să se asigure că instrumentele de politică noi și cele deja existente sunt însoțite de un pachet solid de măsuri sociale și de măsuri de redistribuire echitabilă, pentru a pune bazele unei tranziții energetice juste, în special pentru gospodăriile vulnerabile și pentru tineri. Punerea în aplicare a politicilor de tranziție energetică, cum ar fi renovările eficiente din punct de vedere energetic sau utilizarea energiei din surse regenerabile, trebuie însoțită de asistență financiară, tehnică și socială orientată în mod adecvat pentru a favoriza caracterul incluziv al acestor măsuri;

29. subliniază că criza energetică are un impact proporțional mai mare asupra femeilor și invită Comisia Europeană să integreze dimensiunea de gen în mecanismele sale de sprijin, pentru a se asigura că acestea nu duc la apariția unor noi inegalități de gen;

30. salută, în acest sens, instituirea unor contribuții de solidaritate temporare pentru a redistribui surplusul de venituri din sectorul energetic către clienții finali, și invită statele membre să furnizeze fonduri specifice autorităților locale și regionale pentru a combate sărăcia energetică și în materie de mobilitate la nivel local;

31. subliniază că criza energetică are un impact proporțional mai mare asupra gospodăriilor cu venituri mici din zonele rurale care trebuie să își utilizeze autoturismele pentru a avea acces la servicii esențiale; evidențiază faptul că evoluțiile în materie de transport public ar trebui să reducă inegalitățile spațiale și sărăcia în materie de mobilitate;

32. invită Comisia Europeană să ofere soluții urgente autorităților locale și regionale în cazul unui sprijin insuficient din partea guvernelor naționale și solicită scutirea investițiilor specifice legate de criza energetică de la calcularea deficitului în cadrul normelor fiscale;

33. invită Comisia Europeană să slăbească legăturile dintre piețele energiei și cele agricole pentru a reduce intensitatea energetică a producției agricole; solicită Comisiei Europene să realizeze o revizuire profundă și structurală a sistemului alimentar, care să oprească speculațiile pe piețele internaționale, să sporească reglementarea și să protejeze în continuare veniturile fermierilor;

34. invită Comisia Europeană să promoveze utilizarea preferențială a biomasei pentru compostare, cu scopul de a produce îngrășăminte organice și a reduce, astfel, dependența de îngrășămintele sintetice produse pe bază de gaze naturale și petrol, cu condiția ca tehnologia aleasă să nu aibă un impact negativ asupra calității aerului. Îndeamnă Comisia Europeană să promoveze modele de producție mai eficiente din punct de vedere energetic, cum ar fi agricultura durabilă de conservare, subliniind, totodată, dublul rol al producătorilor de biomasă, care pot fi simultan și utilizatori de biomasă pentru satisfacerea propriilor nevoi energetice;

35. subliniază că creșterea cererii de biocombustibili poate agrava criza alimentară; încurajează, prin urmare, Comisia Europeană și statele membre să acorde prioritate utilizării alimentare a produselor agricole;

36. consideră că instrumentele și practicile financiare existente ale Uniunii ar trebui dezvoltate în continuare și adaptate la situații diferite, astfel încât să se poată găsi sinergii între diferitele programe ([15]). În acest sens, atrage atenția asupra provocărilor specifice cu care se confruntă regiunile rurale și regiunile cu handicapuri geografice;

37. salută propunerea Comisiei făcută în contextul planului industrial al Pactului verde de a transforma cadrul temporar de criză privind ajutoarele de stat într-un cadru temporar de criză și de tranziție, care ar stimula investițiile pentru o introducere mai rapidă a energiei din surse regenerabile. Aceasta ar include stimularea investițiilor care conduc la o reducere semnificativă a emisiilor prin prevederea unor plafoane mai ridicate ale ajutoarelor și a unor calcule simplificate ale ajutoarelor, precum și pentru a sprijini decarbonizarea industriei și producția de echipamente necesare pentru a atinge neutralitatea climatică până în 2050. În general, CoR sprijină abordarea de a oferi statelor membre și autorităților subnaționale mai multă flexibilitate pentru a sprijini măsurile în sectoare-cheie pentru tranziția către o economie decarbonizată, cum ar fi hidrogenul din surse regenerabile, performanța energetică a clădirilor, captarea și stocarea dioxidului de carbon și vehiculele cu emisii zero;

38. subliniază, cu toate acestea, că denaturările cauzate de relaxarea normelor privind ajutoarele de stat trebuie evitate cât mai mult posibil și că Comisia Europeană trebuie să depună eforturi pentru a împăca diferitele cerințe ale statelor membre. În caz contrar, piața unică ar putea avea de suferit ca urmare a fragmentării suplimentare cauzate de capacitatea financiară diferită a statelor membre de a-și sprijini întreprinderile, ceea ce ar exacerba și mai mult diferențele teritoriale;

39. este pregătit să sprijine în continuare diseminarea și reproducerea celor mai bune practici și punerea în aplicare a măsurilor în domeniul energiei prin intermediul inițiativei sale „Pactul verde la nivel local” și, în special, prin dezvoltarea continuă a manualelor privind această inițiativă;

40. se angajează să consolideze cooperarea în materie de securitate energetică și accesibilitate a energiei din punctul de vedere al prețurilor cu vecinii săi la nivel local și regional;

41. își reiterează apelul adresat Comisiei de a fi inclus în calitate de partener instituțional în cadrul Grupului de coordonare privind sărăcia energetică și consumatorii vulnerabili, și este pregătit să contribuie la această cooperare interinstituțională prin intermediul Grupului său de lucru „Pactul verde la nivel local”;

42. îl mandatează pe președinte să transmită prezenta rezoluție Comisiei Europene, Parlamentului European, președințiilor suedeză și spaniolă ale Consiliului UE și președintelui Consiliului European.

Bruxelles, 9 februarie 2023.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor

Vasco ALVES CORDEIRO

([15]) A se vedea Avizul pe tema „*O tranziție justă și durabilă în contextul regiunilor mari consumatoare de cărbune și de energie*” (JO C 498, 30.12.2022, p. 36).